

CHECKLISTA FÖR TILLGÄNGLIGA LEKPLATSER

Ett resultat av examensarbetet "Lek utan hinder. Hur lekplatser kan anpassas för barn och vuxna med funktionsnedsättningar"

författare Sandra Malmberg

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för stad och land

Denna checklista är ett resultat av examensarbetet "Lek utan hinder. Hur lekplatser kan anpassas för barn och vuxna med funktionsnedsättningar." Checklistan går att tillämpa både vid nybyggnation och vid upprustning av befintliga lekplatser. Tanken är att konsulten ska kunna använda checklistan som egenkontroll för att upptäcka eventuella brister i tillgängligheten. Vid användning av checklistan är det viktigt att förstå syftet med varje punkt samt att förstå att detta häfte endast är en vägledning - det finns naturligtvis fler sätt att uppnå syftena på. För en mer detaljerad redovisning av de bakomliggande orsakerna till varje punkt hänvisas till huvudarbetet. Utöver de listade kriterierna ställs naturligtvis samma krav på en tillgänglig lekplats som alla andra lekplatser: de ska vara roliga, utvecklande och de ska uppfylla befintliga säkerhetsnormer.

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för stad och land, landskapsarkitektprogrammet
EX0504: Självständigt arbete i landskapsarkitektur
© 2015 Sandra Malmberg, e-post: sandra.malmberg@outlook.com
Titel: Checklista för tillgängliga lekplatser
Utgivningsort: Uppsala
Originalformat: A4
Upphovsrätt: Samtliga foton/illustrationer i arbetet publiceras med tillstånd från upphovsman. Där inte annat anges är författaren upphovsman.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Generella kriterier.....	4
Specifika kriterier för lekredskap.....	5
Allmänna kriterier.....	5
Kriterier för lekredskap avsedda för modellering.....	6
Kriterier för lekredskap avsedda för vattenlek.....	7
Kriterier för lekredskap avsedda för motorikleik.....	7
Kriterier för lekredskap avsedda för gunglek.....	7
Kriterier för lekredskap avsedda för snurrleik.....	8
Kriterier för lekredskap avsedda för rutschlek.....	8
Kriterier för lekredskap avsedda för rolleik.....	9
Kriterier för lekredskap avsedda för vinterlek.....	9
Specifika kriterier för utrustning.....	10
Kriterier för staket.....	10
Kriterier för trappor, ramper och ledstänger.....	11
Kriterier för informationskällor.....	12
Kriterier för klimatskydd.....	14
Kriterier för reglage och redskap.....	14
Kriterier för sittplatser och bord.....	15
Specifika kriterier för markmaterial.....	16
Specifika kriterier för vegetation.....	17

Generella kriterier

Lekplatsens struktur, material, färgsättning och framkomlighet återspeglar sig i alla delar av lekplatsen och bör tänkas igenom extra noga.

Vad?	Varför?
Lekplatsen ska vara tillgänglig för barn och vuxna med alla funktionsnedsättningar.	Många barn har en kombination av flera funktionsnedsättningar, eller har vänner med andra funktionsnedsättningar än de själva.
Lekplatsen ska ha en enkel struktur med distinkta, kantigt formade rum.	För att underlätta för personer med blindkäpp såväl som personer med perceptionssvårigheter att orientera sig på platsen.
Lekplatsen ska ha en konsekvent utformning och vara överblickbar även för barn, kortväxta och rullstolsburna. Det bör finnas utsikts- och observationsplatser varifrån lekplatsen kan observeras.	För barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan det vara lika utvecklande och roligt att titta på när andra leker som att själv delta aktivt i leken. Utsiktsplatser underlättar även för vuxna som vill hålla koll på sina barn. Barn med hörselskador är beroende av ögonkontakt för att kunna kommunicera med andra.
Lekredskap behöver kontrastera mot markmaterial och dess kanter behöver uppmärksammas. Kontraster bör skapas med variation i ljushet och mättnad av färger. Ljuskällor kan användas för samma ändamål kvällstid.	För att underlätta orienteringen för synsvaga samt underlätta uppfattningen av uppstickande föremål och utrustning.
Stora lekplatser ska delas upp i mindre områden.	Minimera antalet intryck för personer med perceptionssvårigheter.
Det måste finnas stora utrymmen på lekplatsen men också skyddade, mindre rum att gå undan till.	Stimmiga miljöer är påfrestande för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vilka behöver utrymme att välja en lugnare plats.
Avstånd mellan funktioner och aktiviteter bör göras så korta som möjligt.	Underlätta förflyttning för personer med nedsatt fysisk förmåga.
Gångvägar ska förses med bänkar och viloplatser minst var 100:e meter.	Underlätta förflyttning för personer med nedsatt fysisk förmåga.
Viloplatser ska ha uppställningsplatser på minst 1,4 x 0,8 meter för hjälpredskap.	För att möjliggöra socialt umgänge samt vila även för personer med hjälpredskap.
Platser där vändning eller parkering av hjälpredskap kan bli nödvändig, ska ha ett minsta mått på 2,5 meter.	För att möjliggöra vändning med och parkering av hjälpredskap.
Enkelriktade gångvägar ska vara minst 1,3 meter breda. Dubbelriktade gångvägar ska vara minst 2 meter breda.	För att möjliggöra passage för synskadad person med ledhund samt möte med denna.
Gång- och körbanor ska separeras med kant på minst sex centimeter.	För att urskilja de olika färdvägarna för synsvaga.
Reflekterande material ska ersättas med andra material där det är möjligt. Matta färger är att föredra före blanka, ljusreflekterande färger.	För att undvika reflektioner vilka kan vara mycket besvärliga för personer med synnedsättning.
Bullernivån bör hållas så låg som möjligt och höga, plötsliga ljud bör undvikas liksom långvarigt brus och buller.	För att barn med hörselskada ska kunna urskilja samtal och liknande ljud samt möjliggöra användning av hörapparat.
Varierande material bör användas på utrustningen.	För att ge valmöjlighet åt personer med kontaktallergi.

Specifika kriterier för lekredskap

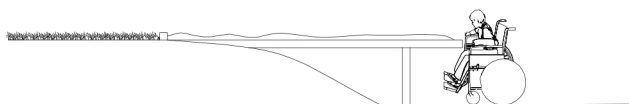
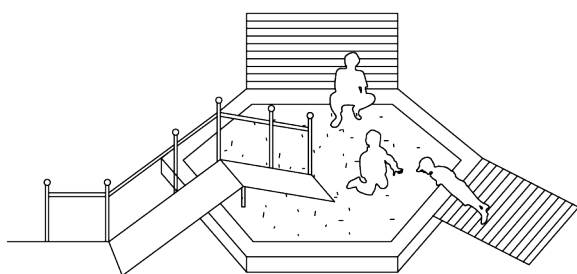
Målet bör vara lekredskap som barnen kan använda självständigt, utan hjälp av vuxen. I de fall en vuxen behövs för till exempel i- och urläuft bör platsen även betäckas utifrån de vuxnas perspektiv.

Allmänna kriterier

Vad?	Varför?
Lekredskapen bör erbjuda olika nivåer av utmaning.	Olika barn har olika förutsättningar både fysiskt och mentalt. Med flera utmaningsnivåer tillfredsställer lekredskapet fler barn och utmanar även barnen att utvecklas för att klara nästa nivå/utmaning.
Slitstarka material bör användas till lekredskap och utrustning.	För att tåla hård hantering från bland annat överaktiva barn eller barn med nedsatt motorik.
Välkända, klassiska lekredskap bör finnas på lekplatsen.	För barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan igenkänningsfaktorn vara en stor trygghet. Dessa barn föredrar ofta redskap de känner igen, framför nya, okända.
Möjlighet att använda rörelse- och balanssinnet, lukt-sinnet, hörsel, syn och känsel ska finnas på lekplatsen.	På detta sätt erbjuds upplevelser även för barn med begränsning inom ett visst område.
Lekredskap ska vara anpassade till olika kroppsstorlekar.	För att personer med senare intellektuell utveckling men normal kroppsutveckling ska ha möjlighet att använda lekredskapen.
Upphöjd lekutrustning till exempel rutschkana, sandlåda och klätterställning ska kompletteras med ramper och ledstänger.	För att personer med rörelse- och balansnedsättning samt brukare av hjälpmedel med hjul ska ha möjlighet att ta sig upp i redskapen.
Lekredskap som avses användas i sittande ställning, till exempel gungdjur, gungor och gungbrädor ska förses med rygg- och fotstöd.	För att personer med nedsatt motorisk förmåga eller muskelstyrka ska få tillräckligt kroppsligt stöd.
Lekredskap ska vara möjliga att ta sig upp i även för vuxna och kunna användas bekvämt även för dessa tillsammans med sina barn.	För att personer med nedsatt motorisk förmåga ska kunna få kroppsligt stöd av en vuxen samt att personer med senare mental eller intellektuell utveckling men normal kroppsutveckling ska ha möjlighet att använda lekredskapen.
Stöd och ledstänger ska finnas vid svårforcerade underlag till exempel sand och vatten.	För att erbjuda personer med nedsatt motorisk förmåga, balans samt eller muskelstyrka ett stabilt fysiskt stöd.
Trappor till lekredskap ska ha låga steg samt ledstänger på båda sidor i barnvänlig höjd.	Smala trappor med ledstänger erbjuder stabilt stöd på båda sidor. Platser avsedda för barn bör erbjuda detta även i lagom höjd för dessa. Låga steg är lättare att bemästra för personer med nedsatt rörelseförmåga.
Tillgång till lösa lekredskap bör finnas på platsen. Detta kan vara alltifrån naturmaterial som kottar och löv till en redskapsbod som är öppen vid särskilda tillfällen.	En del barn tröttnar fort och behöver nya utmaningar, framförallt om platsen besöks flera gånger.
Balansövningar bör integreras i leken.	Många barn med hörselskador har svårt för balans- och motorikövningar och behöver träna detta på ett lekfullt sätt.
Systematiska upprepningar och olika mönster bör finnas integrerat i leken.	Denna typ av systematik fungerar ofta som fantasitriggande hos barn med autism.
Stödräcken bör placeras i anslutning till lekredskap där hjälpmedel inte kan integreras. Stödräcken bör också finnas mellan svårforcerade underlag och ett fast och jämnt markmaterial.	För att underlätta i- och urstigning från hjälpmedel.

Kriterier för lekredskap avsedda för modellering

Vad?	Varför?
Modelleringsmaterialet måste avgränsas så att de hålls på tänkt plats.	Sand som hamnar utanför sandlådan utgör ett svårframkomligt hinder för personer som använder hjälpmedel med hjul.
Modelleringsplatsen ska, om den är upphöjd, förses med ramp och räcken eller vara tillgänglig sittandes med fritt benutrymme om minst 75 centimeter.	För att möjliggöra åtkomst till modelleringsmaterialet även för rörelsehindrade barn.
Modelleringsplatsen bör utformas så att man kommer nära centrum även utan att befinna sig i modelleringsmaterialet.	För att skapa flexibilitet även för de barn som måste leka från marken att förflytta sig mellan de olika händelserna och interagera med sina kamrater.
Det bör finnas tillgång till vatten på lekplatsen, gärna i anslutning till sandlådan.	Fuktig sand är lättare att forma än torr, framförallt för barn med nedsatt motorik.

Figur 1-2. Traditionell sandlådelek kan tillgängliggöras på flera olika sätt.

Bild 1. Vatten och sand passar bra ihop på lekplatsen.
Foto: Sandra Malmberg (2014).

Bild 2. En ramp upp till klätterställning underlättar för rörelsehindrade och synskadade barn. Foto: Sandra Malmberg (2014).

Kriterier för lekredskap avsedda för vattenlek

Vad?	Varför?
Vattenlek bör förläggas i marknivå utan kanter eller vara upphöjd i sitt höjd med minst 75 centimeter fritt benutrymme. Upphöjd vattenlek bör kompletteras med sittplatser.	För att möjliggöra åtkomst till vattnet även för rörelsehindrade barn.
Övergången till vatten i marknivå ska kontrastmarkeras med en färg eller ett taktilt mönster.	För att uppmärksamma personer med synnedsättning om vattnet.

Kriterier för lekredskap avsedda för motorikleik

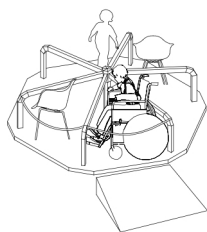
Vad?	Varför?
Klätterväggar och –skulpturer ska förses med lättgreppade grepp och handtag.	För att barn med nedsatt rörelseförmåga, till exempel på grund av reumatism, eller barn med nedsatt kroppsuppfattning ska kunna använda redskapen.
Klätterställningar ska förses med ramper till samtliga plan.	För att barn med hjulförsedda hjälpmedel eller nedsatt rörelseförmåga ska ha möjlighet att använda lekredskapen.
Samarbetsbanor där flera barn behöver hjälpas åt för att klara av uppgiften bör finnas på lekplatsen.	Barn med nedsatt hörsel- och språkförmåga behöver ofta träna på samspels- och kommunikationsförmågan.
Föremål som avser att träna balansen, till exempel kubb och stockar, ska förses med halkskydd och ha låg fallhöjd.	För att barn med nedsatt balans och motorik ska kunna använda lekredskapet utan onödiga risker.

Kriterier för lekredskap avsedda för gunglek

Vad?	Varför?
Gungställningar ska förses med gungor för både för sittande och liggande ställning samt för varierande kroppsstorlekar.	För att ge barn med olika förutsättningar och i olika ålder möjlighet att leka tillsammans.
Möjlighet ska finnas att ta fart på gungorna även utan benstyrka.	För barn utan benstyrka eller med nedsatt rörelseförmåga ska kunna använda redskapet självständigt, utan hjälp från vuxen.
Tomma öglor ska finnas i minst en gungställning på lekplatsen.	Detta ger barn som behöver individuellt anpassade lekredskap, möjligheten att uppleva lek tillsammans med andra barn.
Gungorna ska placeras så att de inte är riktade direkt mot solen, de får gärna placeras i flera olika riktningar.	För att undvika bländning, framförallt hos synsvaga barn.
Minst en gunga på lekplatsen ska ha fastspänningsanordning.	För att barn med nedsatt rörlighet eller kroppskontroll ska få tillräckligt stöd i lekredskapet.
Stötdämpande men rullvänligt material ska användas under gungorna.	För att möjliggöra framkomsten till lekredskapet för barn eller föräldrar med nedsatt rörelseförmåga utan att säkerhetsaspekten försummas.

Kriterier för lekredskap avsedda för snurrek

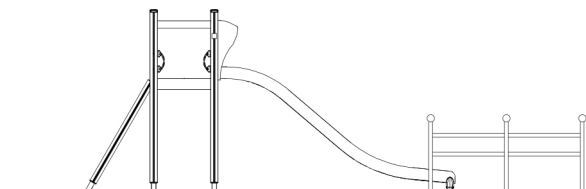
Vad?	Varför?
Karuseller ska utformas med stabila sittplatser försedda med ryggstöd och selar.	För att barn med nedsatt rörlighet eller kroppskontroll ska få tillräckligt stöd i lekredskapet.
Möjlighet att komma upp i och använda lekredskapet med eget hjälpmedel (till exempel rullstol eller rullator) ska finnas.	För att barn som använder någon typ av hjälpmedel ska ha möjlighet att vara delaktiga i leken.
Farten på redskapet ska vara reglerbar.	För att passa barn i olika utvecklingsstadier.

Figur 3. Karusell utformad med sittplatser såväl som plats för egna hjälpmedel. Rampen möjliggör uppfart i redskapet med hjälpmedel på hjul.

Kriterier för lekredskap avsedda för rutschlek

Vad?	Varför?
Rutschkanan ska inte placeras i söderläge.	En solexponerad rutschkana blir mycket varm, vilket kan förbigås av barn med nedsatt känsel. Risken för bländning är också stor, framförallt för barn med nedsatt syn.
Lekplatsen bör förses med både smal och bred rutschkana.	En smal rutschkana ger barnet stöd på båda sidor medan en bredare ger möjlighet för en vuxen att åka bredvid.
Stöd- och ledräcke ska finnas från rutschkanans slut fram till ett fast och jämnt underlag.	Räcket möjliggör för barn med nedsatt rörelseförmåga att ta sig från rutschbanan tillbaka till sitt hjälpmedel eller övriga redskap.

Figur 4. Ett räcke efter rutschbanan ger stöd åt barn med balanssvårigheter eller nedsatt motorik.

Kriterier för lekredskap avsedda för rolleik

Vad?	Varför?
Lekstugor ska ha en ingång/öppning på minst 90 centimeter.	Måttet möjliggör inpassade även med rullstol.
Fönster i lekstugor ska placeras så att de kan användas både från sittande och stående. Underkanten på fönstret bör placeras maximalt 70 centimeter ovan mark.	För att redskapet ska passa både barn med och utan hjälpmedel.
Trösklar ska inte finnas på lekstugor eller liknande.	För att möjliggöra användning av redskapet även med hjälpmedel på hjul.

Kriterier för lekredskap avsedda för vinterlek

Vad?	Varför?
Möjlighet att ploga gångvägar och en viss del av aktivitetsytor ska finnas.	För att möjliggöra användning av lekplatsen även på vintern för barn och föräldrar med rörelsehinder och/eller hjälpmedel.

Specifika kriterier för utrustning

Vid val av utrustning bör den fysiska användningen, information, säkerhet och klimatanpassning beaktas extra noga. Materialen bör varieras och kemikalier i olika ytbehandlingsmetoder minimeras.

Kriterier för staket

Vad?	Varför?
Lekområden med lekredskap som har tvingande rörelser ska hägnas in eller förses med inspringningsskydd.	För att undvika att barn hamnar i "krockzonen" för lekredskapet till exempel på grund av nedsatt syn eller nedsatt förståelse.
Lekplatsen eller delar av lekplatsen ska vara väl inramade.	För att möjliggöra för föräldrar att låta barn med överaktivitet och rymningsbenägenhet att leka fritt.
Staket bör målas i kontrasterande färger mot omgivningen.	Så att det lätt uppfattas av synsvaga.
Entréer och passager i inhägnader bör vara tydligt markerade.	För att underlätta för synsvaga att uppmärksamma passagen.
Korta passager, till exempel grindar bör ha en minsta bredd på 0,9 meter.	För att möjliggöra passage för personer med hjälpmedel, till exempel rullator, rullstol eller ledarhund.

Figur 5. En klocka på grinden markerar entrén och hjälper till att uppmärksamma synskadade personer om att grinden öppnas.

Kriterier för trappor, ramper och ledstänger

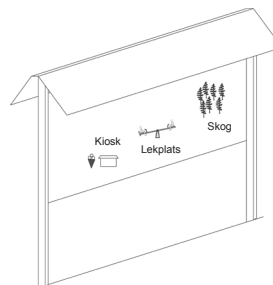
Vad?	Varför?
Trappor ska ha en steghöjd på 10-15 centimeter med maximalt åtta steg i rad. Trappstegen bör vara minst 30 centimeter djupa och trappnosar bör inte förekomma.	För att underlätta framkomligheten och undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Trappa och ramp ska kontrastmarkeras 0,4-0,8 meter innan och efter.	För att uppmärksamma personer med synnedsättning om nivåförändringen.
Trappor ska vara minst 0,9 meter breda och kompletteras med ramper.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt personer med rörelsenedsättning.
Trappor och ramper ska vara raka och förses med ledstänger på båda sidor.	För att underlätta framkomligheten för med rörelse- eller balansnedsättning.
Ledstänger ska börja och avslutas minst 0,3 meter före och efter trappor och ramper samt markeras tydligt vid avslut.	För att erbjuda stöd för personer med rörelse- och balansnedsättning ändra fram till plan mark samt uppmärksamma personer med synnedsättning om att ledstången inte fortsätter.
Ledstänger ska placeras på minst två olika höjder 0,7 respektive 0,9 meter. Den övre ledstången ska ha en diameter på cirka 4 centimeter, den lägre ledstången ska ha en diameter på cirka 3 centimeter.	För att erbjuda både barn och vuxna med rörelse- eller balansnedsättning ett stöd genom trappan/rampen.
Ramper ska förses med cirka 0,4 meter höga avåkningsskydd.	För att undvika risken att personer med hjulförsedda hjälpmedel glider av rampen.
Rampers längslutning bör göras så flack som möjligt, maximal lutning 5%. Rampen ska inte luta i sidled.	Större lutning medför en stor ansträngning för personer som tar sig fram med hjälpmedel försedda med hjul, framförallt om platsen behöver passeras flera gånger.
Ramper ska ha en bredd på minst 1,5 meter.	För att möjliggöra passage med hjälpmedel som rullstol eller ledarhund.
Ramper får ta upp en höjdskillnad på maximalt 0,5 meter, därefter ska de förses med ett minst 2 meter långt vilplan.	Långa lutningar medför en stor ansträngning för personer som tar sig fram med hjälpmedel försedda med hjul, framförallt om platsen behöver passeras flera gånger. Ett vilplan ökar möjligheten för personer med nedsatt rörelseförmåga, balans eller muskelstyrka att ta sig upp för trappan då utmaningen kan delas upp i flera delar.
Vilplan ska förses med stödräcken.	För att erbjuda både barn och vuxna med rörelse- eller balansnedsättning ett stöd vid vila samt minska risken för fall till markplan.

Kriterier för informationskällor

Vad?	Varför?
Tillgång till visuella kommunikationsmedel ska finnas på lekplatsen.	För att erbjuda möjlighet för barn som inte kommunicerar via tal eller har en grav hörselskada att uttrycka sig till vuxna och kamrater.
Skyltsystem ska vara enhetliga och konsekventa.	Igenkänningsfaktorn underlättar för personer med perceptions- och inlärningssvårigheter.
Lekredskapen bör förses med korta och konkreta instruktioner som visar hur de kan användas.	För barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar instruktionerna vara en trygghet och skillnaden mellan att våga använda lekredskapet eller inte.
Information bör hållas kort och tydlig samt delges genom flera olika kanaler. Text ska vara lättläst och kompletteras med bilder eller piktogram, punktskrift samt verbal information.	För att informationen ska vara läsbar för alla, såväl personer med nedsatt förståelse- eller perceptionsförmåga, analfabetism och synnedsättning.

Bild 3. Instruktioner vid lekredskapet kan underlätta för osäkra barn. Skyltar behöver dock förses med punktskrift och enkla bilder eller symboler för att alla ska kunna ta till sig informationen. Foto: Linnéa Johansson (2013).

Figur 6. Skylt med både text och bilder, punktskrift och uppläsningssymboler bör också finnas.

Skytlar ska kunna läsas från både sittande och stående. Läsaren ska kunna komma intill skylten, även i sittande ställning. Rekommenderad centrumhöjd är strax under 1,2 meter. Skytlar som ska synas på långt håll bör placeras cirka 2,1 meter över mark.	För att informationen ska nå ut till såväl barn och vuxna, stående som sittande i till exempel rullstol.
Indikation om skylt bör finnas genom markering vid gångytan cirka två meter innan skylten.	För att förvarna om skyltningen för personer med synnedsättning.
Mellanrum mellan skytlar och gångyta ska vara minst 1,9 meter. Ytan ska ha en minsta bredd på 0,8 meter.	För att personer med hjälpmedel till exempel rullator ska kunna ta in informationen i lugn och ro utan att vara i vägen för förbipasserande.
Skytlar ska bestå av ett icke-reflekterande material och bör snedställas samt målas med matt färg för att undvika reflektioner.	Reflektioner och bländning försvårar läsningen, framförallt för personer med synnedsättning.

Text och symboler ska kontrastera mot bakgrunden med hjälp av ljusstyrka och mättnad i färgerna.	För att personer med synnedsättning ska kunna urskilja informationen från bakgrunden.
Färgkombinationerna rött/grönt, orange/brunt samt blått/grönt bör undvikas.	Dessa färger är svåra att urskilja från varandra för färgblinda.
Textstorlek på skylt som går att komma nära ska vara cirka 15 millimeter. På skylt som ska vara läsbar på en meters avstånd ska textstorleken vara 25-40 millimeter. Ska skylten vara läsbar på tre meters avstånd ska textstorleken vara 70-100 millimeter. Taktill skrift ska ha en textstorlek på 15-40 millimeter och sticka upp minst en millimeter från skyltens bakgrund.	För att personer med synnedsättning ska kunna läsa texterna.
Typsnitt utan seriffer ska användas. Versaler ska endast användas i början av meningar eller när enstaka ord används.	För personer med utvecklingsstörning som lärt sig känna igen ord kan förvirring uppstå om versaler och gemener blandas. Bokstäver försedda med seriffer är svårare att urskilja från varandra, vilket kan försvåra för personer med synnedsättning.
Skyltar ska belysas ovanifrån och inte vara självlysande.	Självlysande skyltar kan uppfattas som bländande för personer med synnedsättning och blir således svårlästa.

Kriterier för klimatskydd

Vad?	Varför?
Lekplatsen ska vara väl upplyst och belysning ska bestå av nedåtriktad, bländfri armatur på minst 300 lux.	Bra belysning underlättar urskiljningen av föremål för personer för synnedsättning samt underlättar läppavläsning för personer med hörselnedsättning.
Vid stillasittande aktiviteter ska sol- och vindsydd finnas.	Barn med nedsatt känsel eller förståelse kan ha svårt att uppfatta när mängden värme eller kyla blir för stor. För barn med nedsatt rörelseförmåga kan det ta lång tid att förflytta sig till en sol- eller vindsyddad plats en bit bort.
Varje lekområde ska förses med tillgång till regnsydd.	För barn med nedsatt rörelseförmåga kan det ta lång tid att förflytta sig till en regnsyddad plats en bit bort.

Kriterier för reglage och redskap

Vad?	Varför?
Papperskorgar och grillar ska kunna nås och hanteras även från sittande. Det bör lämnas ett fritt utrymme mellan redskapet och marken och redskapen ska omges av en manöveryta på minst 2,5 x 2,5 meter.	Det ska vara möjligt att komma intill och använda papperskorgar och grillar även med rullstol.
Öppningar/lock på papperskorgar ska placeras maximalt 80 centimeter över marken.	Det ska vara möjligt att använda papperskorgarna även från rullstol.
Redskap och reglage ska placeras så att de kan nås inom en räckvidd på 0,2 meter i sidled eller nedåt, 0,6 meter uppåt och 0,7 meter framåt, från en ursprungshöjd på ca 0,45 meter över marken. Funktioner bör inte placeras närmare än en meter från hörn.	För att personer i rullstol ska kunna nå och hantera reglagen/redskapen.
Redskap ska vara lätta att greppa och kunna användas med helhandsfattning. Vridrörelser ska undvikas.	För att underlätta för personer med nedsatt motorisk förmåga.
Grillar bör skärmas av med inhägnad eller kontrastmarkering.	För att uppmärksamma synskadade personer om grillplatsen.
Reglage ska kunna styras med en hand och ska inte krävas så stor kraft.	Personer som använder hjälpmedel till exempel blindkäpp eller rullator behöver hålla en hand på hjälpmedlet och är därför beroende av att reglage går att styra med enhandsfattning. För barn, personer med nedsatt muskelstyrka eller motorisk förmåga underlättar de om reglagen går att hantera utan stor kraft.

Kriterier för sittplatser och bord

Vad?	Varför?
Bordshöjden bör ligga på 75-85 centimeter. Bord ska förses med ett fritt utrymme på minst 0,75 meter mellan bordsskiva och marken. För bord lämpade för barn bör måtten sänkas cirka 10 centimeter.	Med denna bordshöjd går det bra att använda bordet även för den rullstolsburne.
Bordsskivor bör sticka ut minst 60 centimeter från bordsbenen.	För att det ska vara möjligt att komma intill och använda bordet för rullstolsburna personer.
Vassa hörn, på till exempel bord eller staketstolpar, ska fasas av.	Vassa hörn medför en säkerhetsrisk för barn med hög aktivitetsnivå samt nedsatt motorisk förmåga.
En friyta på 1,5 x 1,5 meter ska finnas bakom bord.	För att rullstolsburna personer ska kunna komma intill samt backa ut från bordet.
Sittplatser ska förses med rygg- och armstöd. Avståndet mellan armstöden bör vara 40-45 centimeter. Både större och mindre bredd på stolar bör finnas för till exempel barn och överviktiga.	För att erbjuda stabilitet åt personer med nedsatt muskelstyrka och/eller motorik.
Sitthöjd på stolar och bänkar ska ligga på 0,4-0,55 meter. Ingen tvärså mellan stolsbenen framtill.	För att underlätta sättnings- och resningsmomentent för personer med nedsatt muskelstyrka och/eller motorik.

Specifika kriterier för markmaterial

Markmaterial bör väljas med hänsyn till den fysiska framkomligheten såväl som att underlätta orienteringen på platsen. Få material och färger ger färre intryck att ta in och tolka. För markmaterial under lekredskap finns särskilda krav på fallskydd. Tillräckligt mjuka fallunderlag och bra framkomlighet för personer med rörelsenedsättning kan skapa konflikter.

Vad?	Varför?
Markmaterialet ska vara slätt, jämnt och fast. Antalet skarvar mellan plattor och plankor ska minimeras.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Trösklar och liknande hinder ska undvikas.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Konsekvent användning av markmaterial ska tillämpas, det vill säga samma typ av markmaterial för samma typ av användningsområde.	För att underlätta avläsningen av miljön för personer med synnedsättning eller orienteringssvårigheter samt minimera antalet intryck för personer med nedsatt perceptionsförmåga.
Ytor med olika funktioner bör kontrastera i färg och mått-nad. Kontraster kan även skapas med olika strukturer.	Underlätta avläsningen av miljön för personer med synnedsättning.
Markmönster utan betydelse bör undvikas.	Underlätta avläsningen av miljön för personer med synnedsättning samt personer med perceptionssvårigheter.
Aktivitetsytor ska försees med fasta, släta och stötdämpande underlag.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Hala material ska till exempel trä och metall ska om de används som markmaterial försees med halkskydd eller perforering.	För att underlätta framkomligheten samt minimera halkrisken för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Gångytor bör inte ha en längslutning på mer än 2 %. I undantagsfall kan lutningen uppgå till maximalt 5 %.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt för personer med rörelsenedsättning.
Lutningar vid entréer samt sidolutningar ska inte överstiga 2 %.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt för personer med rörelsenedsättning.
Ett ljuddämpande markmaterial bör användas där det finns lösa möblemang.	Flera ljudkällor gör det svårt att urskilja och orientera ljud för med nedsatt hörsel samt försvårar användningen av hörselapparat.
Dagvattenbrunnar ska endast i undantagsfall placeras i gångytor.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.
Gångytor ska försees med ledstråk mellan viktiga platser till exempel skyltar, lekområden, toaletter.	För att underlätta orienteringen för personer med synnedsättning, framförallt personer som använder blindkäpp.

Specifika kriterier för vegetation

Vid val av växter är det viktigt att tänka på allergiker, men växtligheten kan även påverka tillgängligheten på andra sätt. Trädens rotsystem kan tränga igenom markbeläggningen och skapa ojämnheter i markmaterialet, vilket blir ett hinder för synskadade och rullstolsburna.

Vad?	Varför?
Gräs ska vara av sådan sort som sprider sig med utlöpare, är sällanblommande eller klipps innan det blommar.	För att möjliggöra vistelse för pollenallergiker.
Vindpollinerande (undantaget barrträd), giftiga och taggiga växter ska inte användas. Blommor med stark doft ska undvikas.	För att möjliggöra vistelse för pollen- och doftallergiker samt undvika förgiftning samt fysiska skador på barn med nedsatt förståelse.
Buskar och perenner med yviga växtsätt bör undvikas intill gångtor.	Grenar som sträcker sig ut på gångbanan minskar den framkomliga ytan för personer med rörelsehinder eller synnedsättning.
Träd med ytliga eller kraftiga rötter ska inte placeras nära gångtor då de lätt bryter upp markmaterialet.	För att underlätta framkomligheten med hjälpmedel på hjul samt undvika snubbelrisker för personer med rörelse- eller synnedsättning.